

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie oceny skuteczności prewencji wypadkowej prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu w dniu 14 września 2010 r. zapoznała się z informacjami dotyczącymi prewencji wypadkowej prowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz działalności prewencyjnej prowadzonej przez KRUS w środowisku wiejskim.

Z informacji przedstawionej przez ZUS wynika, że na realizację zadań z zakresu prewencji wypadkowej wydatkowano w latach 2006-2010 łącznie około 12 mln zł., przy czym wysokość nakładów na prewencję w poszczególnych latach wahała się od 1,25 do 6,35 mln zł. Niepokojące jest, że fundusze przeznaczone na prewencję wypadkową w 2010 roku oraz planowane na 2011 rok są dwukrotnie mniejsze w stosunku do roku 2009.

Wynoszą one 3,5 mln zł, co stanowi zaledwie 0,06% wpływów ze składek pracodawców na fundusz wypadkowy, chociaż

- a. saldo przychodów ze składek funduszu wypadkowego w stosunku do wypłaty świadczeń jest dodatnie (w 2009 r. stanowiło 568,7 mln zł),
- b. zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym wydatki na prewencję z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych mogą wynosić do 1% wpływu ze składek, co w roku 2011 stanowiłoby 62,9 mln zł (zamiast 3,5 mln zł ujętych w budżecie).

W ramach tak znacznie ograniczonych środków ZUS realizuje w sposób równie ograniczony zadania prewencyjne, które, zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych powinny obejmować:

- analizy przyczyn i skutków wypadków przy pracy, a zwłaszcza wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych oraz chorób zawodowych,
- upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz o sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom,
- prowadzenie prac naukowo-badawczych mających na celu eliminację lub ograniczenie przyczyn powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe.

Realizacja tych zadań jest finansowana po przeprowadzeniu procedur zamówień publicznych w okresie poszczególnych lat budżetowych. Ze względu na to rzeczywisty czas realizacji zadań przez ich wykonawców jest znacznie ograniczony i wynosi na ogół od 2 do 4 miesięcy. Powoduje to niemożność wydatkowania nawet przewidzianych w ustawie budżetowej skromnych środków i wpływa na znaczne zmniejszenie zakresu realizowanych prac oraz na istotne obniżenie oczekiwanej efektywności zadań prewencyjnych prowadzonych przez ZUS.

W informacji KRUS przedstawiono wyczerpująco formy i kierunki prowadzonej aktywnej działalności prewencyjnej adresowanej do rozproszonego odbiorcy. W przeliczeniu na 1 ubezpieczonego przeznaczono na nią 1,2 zł, podczas gdy w ZUS - tylko 0,43 zł.

Na zasadnicze braki w realizowanym przez ZUS systemie prewencji wypadków i chorób zawodowych Rada Ochrony Pracy zwracała uwagę już w swoich poprzednich stanowiskach (z dnia 12 grudnia 2007 r. oraz z dnia 7 lipca 2009 r.). Niestety, nie tylko nie nastąpiły zmiany na lepsze, ale sytuacja się pogorszyła. W związku z tym, biorąc pod uwagę przedłożone informacje oraz dyskusję na posiedzeniu, Rada Ochrony Pracy uznaje za niezbędne dokonanie fundamentalnych zmian w systemie prewencji wypadków i chorób zawodowych realizowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Uzasadnione jest podjęcie decyzji o przyjęciu projektu nowelizacji ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przygotowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w którym uwzględniono poprzednie stanowiska Rady Ochrony Pracy wsparte jednoznacznie przez organizacje pracodawców i pracowników w tym:

1. określenie minimalnych wydatków na prewencję wypadkową, na 0,5% z osiągnięciem 1% przychodów ze składek na ubezpieczenie wypadkowe do 2015 r.;

2. wprowadzenie zasad umożliwiających realizację zadań z zakresu prewencji wypadkowej w ramach 3-letnich programów działań prewencyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
3. uruchomienie w ramach misji mediów publicznych szerokiej promocji zachowań bezpiecznych w środowisku pracy i życia.

Niepodjęcie pilnie tych działań narazi Fundusz Ubezpieczeń Społecznych na konieczność pokrywania rosnących kosztów rehabilitacji powypadkowej oraz rent i odszkodowań z tytułu wypadków i chorób zawodowych.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 19 października 2010 r.